

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
E. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

1924. FEBRUÁR 23. SZOMBAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 44. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Adár I. 18 * 1924 február 23 Szombat

Burkolt és nyílt diktatura

Teljesen egyetértünk Hervé Gusztávval, amikor Poincarét teszi meg a francia bajok legfőbb okának. A józan észnek előre kellett látnia, hogy mindez így fog történni. Poincaré addig feszítette a hurokat, amíg azok végre is elszakadtak. A belső hanyatlást nem lehet pártoltni többé, a frank napról-napra zuhan a külföldi tőzsdéken és ma már egy font sterlingért száz francia frankot kell fizetni. A Ruhr-csatát tehát elvesztette Poincaré és így Hervé is beállhat az üvöltők sorába, akik ma Poincaré fejét követelik. A demokratikus Európa nyilván nem is fog nagyon busulni, ha holnap-holnapután szétröpíti a táviró a hirt, hogy Poincaré lemondott. A Ruhr-hadvezér lejáratta magát, mint egy rossz órrugó és nincs hatalom, mely visszaadhatná neki régi népszerűségét és tekintélyét. De ki következik majd utána? Ez az a pont, ahol Hervé követelése remélhetőleg nem válnak valóra. Hervé kiinduló pontja jó, csak a következtetés hibás, amikor azt hangoztatja, hogy Franciaországot csak a diktatura mentheti meg. A nagynevű francia publicista sejteni engedi azt is, merről fúj a szél. „Mindegy — írja, — hogy Millerand, vagy másvalaki lesz a diktátor, a fontos az, hogy egy percet se veszítsünk tovább.”

Már régen köztudomású, hogy Poincaré és Millerand között éles politikai nézeteltérések vannak. Ezek a differenciák az angol munkás kormány uralomrajutásával még jobban kimélyültek. Hogy miben áll e véleménykülönbség lényege, nehezen lehet innen a távolságból megítélni, maga a francia közvélemény sincsen teljesen tisztában vele. Annyit tudunk csak, hogy a Ruhr-hadjárat alatt Millerand nem egyszer igyekezett mérsékelni Poincaré hevesességét és az erőszak megoldástól a kölcsönös megegyezés útjára terelni a problémát. De ez még nem jelenti azt, hogy ez volna az ellentétek kútfője. Ami az erőszakot és imperializmust illeti, Millerand sem marad mögötte Poincaré-nak. Azt hisszük, a két államférfiu közötti küzdelem inkább belpolitikai és személyi természetű és a leszámolásra most érkezett el a legjobb alkalom, amikor a frank zuhanása felborította a belső helyzetet is.

Lehetséges, hogy Millerand békésebb indulatu és jobbszándéku ember, mint Poincaré, de még ebben az esetben is szomorú tünet, hogy céljait diktatura útján akarja megvalósítani. Legbensőbb meggyőződésünk, hogy a francia politika most is csak azért futott zátonyra, mert Poincaré diktatorikus eszközökkel akart érvényt szerezni nek. Ideig-óráig sikerül is látszateredményeket felmutatni, de — ez éppen minden diktatura sorsa — ezek az eredmények csak tiszavirág-életűek voltak. Igazi tartós eredményeket csak becsületes és demokratikus eszközökkel lehet kiharcolni. A családott és kiábrándult európai országokban valóssággal patológikus jelenség az utóbbi években az a törekvés, hogy a népuralom helyébe az egyeduralom jöjjön. Am mindenütt, ahol kísérleteztek vele, lassanként rájönnek arra, hogy a huszadik század emberének nem felel meg ez a kormányzási rendszer. A diktatura a beteg országok szimptomája, kétségbeesett és veszedelmes gyógyítási mód. Franciaország még nem tart ott, hogy diktaturára lenne szüksége. A francia nép, amelyből még nem haltak ki teljesen a száz év előtti szabadságharc emlékei, bizonyára nem állt ismét magafölé diktátorokat. Ha Millerand becsületes és jó eszméket akar megvalósítani Franciaország javára, sokkal könnyebben valósíthatja meg azokat a francia polgári demokrácia régi eszékeivel, mint a háboru utáni kétségbeesett korszak hazárd fegyverével, a diktaturával. Poincaré burkolt diktatúrája éppen elég izelítőt adott a francia közvéleményének ahhoz, hogy minden erejével tiltakozzék a nyílt diktatura ellen.

Maniu Gyula szükségesnek tartja a román-orsz megegyezést

Besarábia kérdése szóba sem kerülhet a bécsi tárgyaláson. Az ötvenötödik szakaszig megszavazták a honosítási törvényt. A parlament ülése

(Bucuresti Bukarest, febr. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A március tizedikére kitűzött bécsi román-orsz tárgyalások élénken foglalkoztatják az összes illetékes politikai tényezőket. A politikai pártok vezéreinek felfogása megegyezik azon a ponton, hogy Romániának érdeke megegyezést hozni létre Oroszországgal.

Az „Universul” mai száma közli Maniu Gyula nyilatkozatát az orosz-román viszonyra vonatkozólag. Maniu kijelenti, hogy Vajda annak idején megkísérelte a két szomszédállam közötti viszony helyreállítását, azonban hirtelen megbuktatása ebben megakadályozta. Az összeköttetés felvétele szükséges, mert a százezer Oroszország szomszédában élünk és jövőbeni komplikációk mindig lehetségesek. Az ellenséges viszony nem maradhat fenn. Természetesen Besarabia ügye nem kerülhet megvitatás alá, mert Besarabia saját akaratából egyesült Romániával.

Parlamentari vihar a musceli erdőkitermelés miatt

A kamara ülésén Constantinescu földművelésügyi miniszter válaszol Giurulescunak a múlt héten a musceli erdőkitermelés ügyében betervezett interpellációjára. Ugyanebben az ügyben további felvilágosításokat nyújt Mardarescu hadügyminiszter is, miközben heves szóváltás támad Mihalache és a két miniszter között.

Giurulescu fentartja interpellációját, amely szerint ebben az ügyben egy liberális bank játsza a főszerepet. A földművelésügyi miniszter ismételten hangsúlyozza, hogy az erdőkiterme-

lést az állam saját kezelésben fogja keresztülvinni. Ujabb heves összeszólalkozás támad a miniszterek és az ellenzékiek között, úgy hogy az elnök kénytelen az ülést öt percre felfüggeszteni.

Szünet után folytatták a honosításról szóló törvényjavaslat részletes vitáját és azt az 55. szakaszig megszavazták.

Fizesse ki a CFR. adósságát

A szenátus ülésén Popovicu kéri, hogy Alexandri siremlékét történelmi emlékműnek deklarálják.

Lambro tábornok kéri, hogy a CFR. haladéktalanul fizesse ki a mozdonyait és vasuti kocsikat javító műhelyeknél fennálló adósságait, máskülönben ezek nem vállalkoznak további javítási munkákra, aminek a CFR. fogja megadni az árát.

Iliu kéri, hogy a közoktatási reformjavaslatot küldjék meg a didaktikai egyesületeknek, hogy szakszempontból hozzászólhassanak. Gussi a tojáshányról beszél és megállapítja, hogy míg a legfőbb gazdasági tanács engedélyezte a tojáskivitel, a lakosság kénytelen méregdrágán vásárolni, ha egyáltalán kap. Követeli a tojáskivitel azonnali betiltását. Popovicu a fővárosi szállodai uzsora megfékezésére kíván szigorú intézkedéseket. Ezután letárgyalták az Adakaleh szigetnek Mehedinti-megyéhez való csatolásáról szóló törvényjavaslatot, amelynek vitáján Ghibanescu azt kívánja, hogy Krassószörénymegye legnagyobb részét csatolják Mehedinti-megyéhez.

Követelik Poincaré lemondását

Franciaországot csak pénzügyi diktatura mentheti meg a katasztrófától. A francia külpolitika irányváltozását várják a frank újabb esésétől. Párisban általános az elkeseredés. A frank újabb zuhanását várják Angliában

(Páris, február 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátusban a választóreform vitájánál Poincaré is felszólt és megjegyezte, hogy a szakértőbizottságok befejezték munkájukat, amely Franciaországra nézve kedvező auspiciumokat ígér. Poincaré bejelentését a szenátus tapssal fogadta.

Ezzel szemben a jólinformált „Intranziengant” azt állítja, hogy a szakértői bizottság egyik tagja szerint a bizottságban többen indítványozták, hogy

Németországnak vissza kell adnia gyarmatait,

mert csak így lehet neki megadni a lehetőséget arra, hogy költségvetését rendbehozza.

Egyébként a választójogi vitánál az ellenzék fontos módosítást javasolt, amely ellen Poincaré tiltakozott. Hosszabb vita után a szenátus 150 szavazattal 134 ellenében elvetette a benyújtott módosítást. A szavazás során a kormány helyzete veszélyben forgott.

Páris, febr. 22. Az egész francia közvélemény a frank újabb esésének nyomozó hatása alatt áll. Az áruházak, de különösen az élelmiszerüzletek előtt állandóan tolonganak a kiskereskedők, akik minél több árut igyekeznek vásárolni, mielőtt az árak újból emelkedni kezdenek. A hangulat nagyon izgatott és mindenki csak a frank árfolyamzuhanásáról és az állandó drágulásról beszél. A közönség körében gyakran lehet heves kirohanásokat hallani Poincaré és a pénzügyminiszter ellen, mindenkinek közös kívánsága, hogy

Poincaré a lehető leggyorsabban megbukjon.

A lapokban is egyre erősebben támadják Poincarét. A köztársasági elnök bizalmasa,

Hervé megint megszólalt a „Victorie”-ban és feltűnő éles hangon támadja a miniszterelnököt. Cikkében többek között ezeket írja Millerand barátja: „Az egyetlen szolgálat, amit Poincaré az országnak tehet, az, hogy azonnal lemond. Az egyetlen szolgálat, amit a kamara tehet az országnak, az, hogy

buktassa meg Poincarét

minél előbb, ha nem akar önként lemondani. Csak a diktatura mentheti meg Franciaországot. Teljesen mindegy, hogy annak elnökét Millerandnak, vagy másvalakinek hívják. Egy veszténivaló pillanatunk sincs.”

A parlament folyosóin élénken tárgyalták hogy a kormány többsége a pénzügyi vitánál hatvanra olvadt, amiből nyilvánvaló, ha meg is szavazzák a huszszázalékos adóemelést, az még nem fogja a frank zuhanását megállítani.

A frank újabb értékesítkenésének okairól nincs egységes vélemény. A nacionalista lapok szerint Poincaré gyengének mutatkozott külföldi ellenségeinek támadásával szemben azért esett a frank. De a kormányhoz közelálló lapok a zavaros belpolitikai helyzetre hárítják az ódiomot. Érdekes a „Journée Indus.rielle” című nagyipari lap indokolása, mely sz rint a frank újabb esését az idézte elő, hogy a nagy importcégek óriási összegű font sterlinget vásároltak fedezetükre. Abban mindenki egyetért azonban, ha a frankzuhanás megismétlődik,

Poincaré pár napon belül megbukik.

London, február 22. Angol politikai körökben azt várják, hogy a frank értékesítkenése rövidesen lényeges változást fog maga után vonni a francia külpolitikában. Londonban mindenkinek az a meggyőződése, hogy a frank zuhanását nem annyira tőzsedemanóver és spe-

váltó-
ár.

lete
beren-

Lloyd 1572

egjobb
pro tváló
z ország
artmánya

ajonnan

álva,

agy utánna

AL

agolásban.

ebb meny-

nk az ártal-

rásu valódi

rász

80.

kolozsvár,

M. Vit. 13

on 10-49.

kuláció okozta, mint inkább az, hogy a külföld bizalmatlan a francis politikával szemben. Az angol lapok, amelyek behatóan foglalkoznak a tőzsdéi eseményekkel, nem kételkednek benne, hogy a francia kormány által forszírozott pénzügyi rendszabályok a frank árfolyamának még erősebb zuhanását fogják előidézni.

Parlament körök szerint a szenátus választójogi bizottsága ma beadta lemondását.

A gyomor vására

Az élelmiszerpiacon, Burgonya, bab, narancs. Művirágok vására

(Cluj-Kolozsvár, febr. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Korán reggel, amikor még az éjszakai sötétség nem lebbentette fel teljesen szürke fátyolát, amikor még a levegőt a hűvös hajnali szél duzzasztja, kezdveuk gyűlni a piac kereskedői.

Falusi parasztasszonyok, akik rozoga kis kocsin hozzák be az eladnivalót, férfiak, akik súlyos zsákokat cipelnek, gyerekek, akiknek kosár van a kezükben, amelynek takarója alól kikacsintgat a narancs sárga héja. Nincs sok beszélgetés, hideg van, az emberek nem szeretnek beszélni, ha egy szót szólnak, a pára sűrű füstté fagy, csendesen helyezkednek el sorjában és rakosgatják ki portékájukat. Lekerülnek a kocsikról a ládák és kosarak, a zsákokból kiöntik a földre a krumplit és a vöröshagymát, az egész mozgalmas tábor dolgozik, rakosgat, rendezget. A piaci biztosok végigjárják a sorokat, figyelik, a helypénzügyét ki nem rendezte el, a Calea Regele Ferdinand felől pedig feltűnnek az első vevők.

Kabátokba, kendőbe burkolva jönnek a szakácsnék, ők a legelső vendégei a piacnak. Jókedvűen üdvözlök egymást, megbeszélnek a tegnapi nap pletykáit és megkezdik körsétáikat az élelmiszerek kirakott tömegei között. Kofák mint régi jó ismerősök üdvözlök vevőiket és kezdetét veszi az alkudozások dialógusa:

— Hogy a krumpli?
— Ót lejért mérem kilóját.
— Hiszen az üzletben négy lejért kapni.
— Menjen az üzletbe, lelkem! Ott kaphat négy lejért fagyott, sárga krumplit, az én burgonyám rözsza és olyan egészséges, nézze csak lelkem. Alkuharc. Minden kis hadállást, minden banit lelkes erővel védnek. Végre négy lej ötven baniban megegyeznek. A kofa beleméri a két kilót a szakácsné kosarába.

— Nem venne egy kis gyenge céklát? Nézze csak lelkem, olyan ez mint a vér. Ujra alkudozás kezdődik.

Kilenc óra felé megjelennek a „naccságák”. Erős lendületet vesz a piac élete, az árak is emelkednek, a naccságák többet fizethetnek mint a szakácsnék, azoknak szegényeknek még kosárpénzt is kell számítaniok.

A legtöbb kofa nem ad kilóra semmit. Kis kosárkákba rakják ki a krumplit, zöldséget, babot, nincs mérlegük, szemmérték szerint szabják meg az árakat. Ha valaki alkuszik, nem engednek egy banit sem, inkább tesznek még hozzá egy-két darabot és beteszik a vásárló kosarába.

— Olyan olcsó ez, mintha ingyen volna.

A piac rikkanca a narancsárus. Fiatal fiúk, akiknek arcát pirosra festette a hideg téli szél, saladálgálnak a sorok között és kínálják hangos szóval a narancsot.

— Két lej a narancs... csak kettő lej darabja.

A virágpiac szomorú. Csinált rózsák, papírvirágok állnak a hóolvadási járdán és várják a tavaszt. Várják a valódi hóvirágokat, várják a kis kék ibolyákat.

Délig tart a piac élete. Tizenegy óra felé már egyre kevesebben és kevesebben jönnek, a közönség nagyrésze befejezte bevásárlásait, tizenkét óra felé az árúrok felszedik sátorfaikat, összecsomagolják a még fenmaradt árut, felrakják a rozoga kis kocsikra és elindulnak hazafelé. Délután csak játszadozó utcagyerekek hancuroznak a tér kopott aszfaltján, ahol délelőtt vásár, a gyomor vására volt...

Kizárják a Hitler-pör főtárgyalásáról a külföldi sajtót

Bajorországban megújírták a főállambiztosságot, de a státárlumot fentartják. Letartóztatják az Ulain-pucosból Ismeri Döhmelt, márt a franciáknak kémkedett

(München, február 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közös minisztertanács rendeletére Bajorországban megszüntették a főállambiztosságot. Ennek helyébe München és Nürnberg rendőrfőnökét, valamint a miniszterelnököket ruházták fel az előzetes letartóztatás és büntetés jogát állambiztosi címmel. Az összes birodalmi és országos hatóságok, a törvénytörők és katonaság kivételével, engedelmeskedni tartoznak az állambiztosok rendeleteinek. Az állambiztosoknak rendelkezési joguk van közlekedési eszközök felett és a katonaságot is igénybe vehetik.

A cenzura továbbra is megmarad

és minden sajtóterméket bármikor be lehet tiltani. Az állambiztosok szolgálati ellenőrzését a belügyminisztérium végzi, mely önállóan is kiadhat szükségesnek látszó rendelkezéseket.

Kahr volt főállambiztos, aki Felsőbajorország miniszterelnöke, szintén állambiztos és mint ilyen korlátlan hatalma van a maga szűkebb birodalmában. Lossow tábornok utódjává most már hivatalosan is kinevezték Kress von Kressenheim tábornokot a bajor hadsereg ideiglenes főparancsnokává. Valószínűnek tartják, hogy Kress tábornokot véglegesen is megerősítik majd állásában.

München, február 22. A „München-Augsburger Abendzeitung” közlése szerint komoly bajor körök azt követelik a bíróságtól, hogy a Hitler-pör tárgyalásáról zárják ki a külföldi újságírókat. Ezt a követelést azzal indokolják, hogy újságikkal, röpiratokkal

bizonyos körök már előre szenzációt sejtető hangulatot csinálnak

a Hitler-pör iránt. De az állami érdek és a nemzeti becsület is úgy kívánja, hogy a külföldi sajtó ne lehessen jelen, amikor kényes természetű kérdésekről lesz szó, amiről téves és kiszínezett tudósítások kerülhetnek a külföldi lapokba.

Berlin, február 21. Münchener hivatalos jelentés szerint a bajor határon letartóztatott Friedrich Döhmelt, a budapesti Ulain-pörből ismeretes kémest, aki Hitler megbízásából tárgyalt a magyar pucosistákkal. Kiderült ugyanis, hogy Döhmelt a megszállott területeken a franciák javára kémkedett.

Két nyilatkozat a vasúti napidijásokról

Hosszu János igazgató javulást vár. Dr. Jäger, a személyzeti osztály vezetője a napidijások mozgalmaról

(Cluj-Kolozsvár, febr. 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnapelőtti számunkban részletesen és behatóan foglalkoztunk a vasúti napidijások fizetésének kérdésével és rámutattunk arra, hogy ezek a szegény emberek, a vasúti adminisztráció névtelen katonái, ahelyett hogy fizetésjavítást kaptak volna, még szűkebbre kénytelenek fogni megélhetési lehetőségeiket. Megírtuk, hogy a közlekedésügyi minisztérium nem javította meg helyzetüket, sőt törzsfizetésüket is leszállította és a betegsegélyző díjakat jelentékenyen felemelte. A kormányhoz az intézkedés nagy elkeseredést keltett a napidijások körében.

Munkatársunk ma felkereste Hosszu János CFR. igazgatót, aki az Uj Kelet cikkére és a napidijások helyzetére vonatkozóan a következőket mondotta:

Várni...

— Sajnos, nem áll módomban, hogy a napidijások helyzetén segítsék, bármennyire is sajnálom ezeket az embereket és bármennyire is átérzem magam is mindazt, amit az Uj Kelet írt. Én a magam részéről intervenáltam Bukarestben, azonban ez az intervenció nem vezetett eredményre, az állam pénzügyeinek mai helyzete nem engedi meg, hogy nagyobb terhet vállaljon a közlekedésügyi minisztérium magára. Nincs más hátra, mint türelmesen bevárni azt az időt, amikor a CFR-nek módjában lesz tisztviselőin és alkalmazottain segíteni és akkor valószínű, hogy nem lesz ilyen panaszra ok.

Hosszu igazgató nyilatkozata után a személyzeti osztály vezetőjéhez, Jäger dr.-hoz fordultunk, aki érdeklődésünkre így nyilatkozott:

Visszavont intézkedés

— Tökéletesen igaz, mi értesítést kaptunk, hogy a napidijások fizetését a kormány igen tekintélyes százalékkal felemelte. Ezt a tényt örömmel közöltük [napidijásainkkal, akik egészen természetesen a mai nehéz viszonyok miatt is, kétszeres örömmel várták, hogy a kormány beváltja ígérését és életstandardjukat megjavítja. A felemelt fizetések kifizetésére felhatalmazást nem kaptunk, így azokat nem is folyósíthattuk, ellenben az 1924-es költségvetésbe ezt a tételt is felvettük. A költségvetés felkerült Bukarestbe, ahol azonban, mint annyit más kiadást, a napidijások fizetésfelemeléséből származó differenciát is törölték és hiába jött le annakidején a rendelet, ha a költségvetésből hiányzik az ehhez szükséges összeg folyósítása, mi nem fizethetünk ki egy banit sem.

— A napidijások nem nyugodtak bele ebbe az elintézésbe, küldöttséget menesztettek Bukarestbe a közlekedésügyi minisztériumhoz, ahonnan azonban teljesen eredménytelenül tértek vissza. Ugy a minisztérium, mint a CFR. vezérigazgatósága arra az álláspontra helyezkedett, hogy a napidijásoknak nincs joguk fizetésfelemelést követelni, mert amikor a CFR. szolgálatába léptek, tudatában voltak annak, hogy mennyi lesz a jövedelmük és miképpen kell életüküket — jól tudjuk — csekély jövedelmükhöz képest beosztani. Ez az állásfoglalás nem jelenti természetesen azt, hogy a napidijások egyszer és mindenkorra elestek a fizetésük emelésétől, mihelyt az államkincstár helyzete azt megengedi, a kormány valószínűen nem zárkózik el, hogy becsületesen dolgozó alkalmazottain segítsen.

— A törzsfizetések leszállításáról nem tudok, ezt csak egyesek magyarázzák a dolgokba azért talán, hogy a kedélyeket izgassák és hogy a napidijásokat még elégedetlenebbé tegyék. Én csak annyit tudok, hogy eddig is 775 lejt kaptak havonként a prémiumon felül, ezentul is csak annyit kapnak, hogy ezt az összeget miféle címen kapják, vagy adják, nem tudom, azt hiszem, az a lényeg, hogy megkapják.

Havi hatszáz lej

A betegsegélyző díjak felemelése nem tartozik szorosan a mi hatáskörünkbe, a betegsegélyző pénztár a változott viszonyokra való hivatkozással emelte fel a díjakat, ezért sem a CFR-t, sem a közlekedésügyi minisztériumot okozni nem szabad.

Különbö is nemcsak a napidijások panaszkodnak amiatt, hogy szolgálataikat nem honorálja a vasut kellőképpen, a többi tisztviselő sorsa sem nagyon irigylésre méltó. Aránylag, és ezt a leghatározottabban leszögezhetem, a napidijások helyzete a legkedvezőbb, mert dotációjuk is magas, a viszonyokat számításba véve, azonkívül nagyrésztük nőten. Vannak nős, kinevezett és vizsgát tett tisztviselőink, az úgynevezett impiegátok, akiknek havi jövedelme a prémiumon kívül négy-hatszáz lejnél többre alig rug. Ha tehát a vasut segíteni akar tisztviselői sorsán, azt semmi esetre sem a napidijásokon kezdi el.

— Nemzeti ünnepség az olasz-jugoszláv szerződés ratifikálása alkalmából. Rómából jelentik: A minisztertanács elfogadta az olasz-jugoszláv egyezményt. Egyben elhatározta a minisztertanács, hogy ebből az alkalomból nemzeti ünnepséget rendeznek.

Hercules-Tápsör • Czell, Cluj-Kolozsvár •

Ez történt...

Semoné eszré. Saul Ehrenfeld, az országos híru szikszói rabbi, fiatalságának javarésztét a pozsonyi jesiván töltötte. Itt friss temperamentumával és élénk eszével tűnt fel. Nem volt az a helyzet, amelyben a fiatalamudista gyorsan fel nem találta volna magát. Az ilyen fiatalemberrel a jesiván nagyon szerettek évdőni.

A jesiváns akkoriban volt egy egészen magábanálló jelensége: Léb Grósz. Kitünő talmudista volt, de már élemedett férfi, aki nem nősült és öreg korát is ott töltötte a fiatalok között. Tudománya és évei bizonyos tekintélyt szereztek neki, amit azonban egyszer-mászor epés szellemeskedésével lerontott. Ez történt Saul Ehrenfelddel való esetében is.

Egy alkalmmal Léb Grósz odaállott a fiatal talmudista elé.

— Mondja csak Ehrenteld — kérdezte — tud ön jól számolni?

— Szabad óráimban — felelt a fiatalember — matematikával szórakozom. Persze, hogy tudok számolni.

— Akkor fejtse meg a következő tételt: A fősvény egy garasért felakasztja magát, hányszor kell ezt a műveletet megcsinálnia akkor, ha ezer forintos kár érte?

A fiu, aki komoly számtani kérdésre készült, a körülállók hangos kacajára elvérősödött. Mint-hogy pedig az öreg Grósz a választ be sem várva otthagya, a szeliden kigunyolt fiu az alkalmat várta, amikor ezt az évdőst megtorolhatja.

Ugyanazon nap az esti ima alkalmával megjött az alkalom. Léb Grósz szokása szerint a tizen-nyolc áldást tartalmazó imát hosszan, elmélyedve mondta és csak akkor fejezte be, amikor az elő imádkozó már az ima fenhangon való recitálását megkezdte. Az ima neve: Semoné eszré — tizen-nyolc — az áldást könyörgések száma után. Az atyák tanításában a nősülés ideje a férfi számára semoné eszrében — tizennyolc évben van megállapítva.

Ehrenfeld odalépett Grószhoz, amikor befejezte imáját és a következőket sugta a fülébe.

— Mondja kedves Grósz, miért áll oly sokáig a semoné eszrénél, miért nem nősül meg?

Grósz az agglegény nem felehetett, mert a fiatalember, éppen úgy mint az öreg délelőtt, sarkonfordult és távozott.

Bizonyos azonban, hogy a szójátékot és annak évdő célzatát megértette. F. J. Zilah

★

Megfordítva. Az öreg nyitrai rabbi tudvaleg nagy haragot tartott a hitközségével, mert a hitközségi tagok már többször választottak olyan elnökséget, amely az öreg urnak nem nagyon volt inyére.

Egy ilyen választás alkalmából nagyon elfutotta a méreg az öreg papot és így fakadt ki:

— A nyitrai hitközség választása tulajdonképpen egy kifordított papírmalom. A papír úgy készül, hogy a gépbe beletesszük a rongyokat (lumpen) és kijön a papír. Nyitra pedig egy gépbe (urnába) tesszük a papírt és kijön belőle az ujonnan megválasztott eljáróság — szóval lumpen. F. J. Zilah

★

A peches kártyás. Reb A. M. híres talmudtudós volt, de volt egy nagy szenvedélye, borzasztóan szeretett kártyázni. A legtöbbször estétől reggelig egyfolytában verte a blattot. Egy ilyen kártyacsata alkalmából éjjeltájban lélekszakadva rohan be a cselédje a kávéházba és jelenti, hogy a felesége fiut szült.

A. gyorsan haza siet, felesége keserű szemrehányással fogadja:

— Alle malochem sind mir beigestanden, hogy nem történt semmi bajom; ilyen nehéz órákban magamra hagytál...

— Ugy — kiált fel a férje —, most már tudom miért nem sikerült egész este egy kvartás kasszát összehozni, mert az összes királyok (malochem) nálad voltak. Carmy Sámuel Aráihat

Szeszesitalokra nem lehet városi adót kivetni

Az italmérési törvény kodifikálása előtt. Amikor a nyomdatulajdonos regisztrált szerkeszt

(Cluj-Kolozsvár, február 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vendégipari munkaadók szövetsége, mint jeleztük, tegnap országgrési konferenciát tartott, amelyen állást foglaltak az új italmérési törvénytervezettel szemben. Ez a törvénytervezet ugyanis a régi italmérési törvény rendelkezéseit és annak alapelveit tartja szem előtt és életbeléptetése esetén kiterjedne Erdélyre is.

Az értekezlet alapos megvitatás tárgyává tette a javaslatot, összegezte annak fogyatékoságait és memorandumban mutatót rá azokra a hátrányokra, amelyek részint a kincstárra, részint ebből az iparból élők összességére hárulhatnak abban az esetben, ha a törvény jogerőre emelkedne. Az értekezlet folyamán az a meggyőződés alakult ki, hogy az ország érdekében való lenne, ha az új törvényben lévő italmérési törvény rendelkezései és irányelvei érvényesülnének.

Bizonyos, hogy ennek a törvénynek is vannak avult irézkedései, amiket ki kellene küszöbölni. Minthogy a kodifikálást előkészítő bizottságban az érdekeltek részéről az UPAR elnöke, L. M. Leatey is helyet foglal és minthogy az elnök szintén azon az állásponton van, hogy inkább a fejlettebb erdélyi italmérési törvény intenciói és végrehajtási rendelkezései érvényesüljenek az új törvényben, van rá remény, hogy a kodifikáló bizottság a vendégipari szövetség álláspontját fogja magáévá tenni.

Az értekezlet foglalkozott továbbá azzal a

sok panasszal, amely leginkább vendéglősök és kávécsok részéről érkezett a szövetséghez, hogy tudniillik az italokra törvénytelenül városi adót vetettek ki. Minthogy majdnem minden esetben a hatóságok jóhiszeműsége meg volt állapítva, ki kellett deríteni ennek a visszásságnak az okát, amit meg is találtak.

A városi adótörvényhez csatolt végrehajtási utasítás ugyanis felsorolja taxative azokat a jövedelmeket, amelyek után a város — törvényes kezetek között — adót róhat ki. Ennek a listának negyvenhatodik pontjában szó van a bitangásban talált élömarha lefoglalásáról. A községnek joguk van a kóbor jószágot elkobozni, elárverezni és annak árát adóként kezelni. E tétel mellett azokon a blankettákon, amelyeket élelmes nyomdatulajdonosok készítettek a városi adóhivatalok számára, egész önkényesen négy-öt új tételt állítottak be tisztára azért, hogy kitölthető legyen a nyomtatott oldal. A városi hatóságok emberei nem is gondolhatnak arra, hogy ezek a tételek sem a törvényben, sem annak végrehajtási utasításában nem fordulnak elő.

Az értekezlet elhatározta, hogy ebben az ügyben, a különös nyomtatványt mellékelve, azonnal átírják a pénzügyminisztériumhoz.

Foglalkozott továbbá az értekezlet még az új szindikátusi törvénnyel és a szervezkedés kimélyítésével és kiterjesztésével.

Peidl Gyula visszaérkezett Londonból

Meg van elégedve újának eredményével. A jóvátételi bizottság felszabadította a magyar zálogokat. A fajvédők együt szavaztak a radikális ellenzékkel. Bethlen a korona zuhanásáról

(Budapest, február 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés tegnap ülésének szenzációja az volt, hogy a baloldali ellenzék és a fajvédők együtt szavaztak. Mindenkinek feltűnt, hogy az ellenzéki körökből távolmaradt Ugron és Rassay, valamint az összes demokraták, a fajvédők közül pedig Wolff és Gömbös hiányzott.

A magyar nemzetgyűlés tegnap ülésén Berky Gyula egypárti sürgős interpellációtan felvilágosítást kért a miniszterelnöktől arra nézve, hogy milyen okok tették szükségessé a valorizáció érdekében előterjesztett szükségrendeletet. Az ellenzék zajos közbeszólásokkal zavarta Berky beszédét, aki aztán így folytatta:

— Valahányszor az ország nehéz helyzetben van, a gazdasági élet fórumain megjelennek a hiénák, aki a nemzetnek a rémhírek iránti fogékonyságát... (Berky szavaira óriási vihar tör ki, úgy, hogy jöideig nem folytathatta beszédét.) Ezek máról-holnapra megsokszorozták vagyonukat.

A szocialisták a padot csaphodva tiltakoznak

a hiéna kifejezés miatt, mire Huszár Károly elnök az ülést felfüggeszti. A teremben óriási az izgalom, Dinics Ödön előre siet és Esztergályos szocialistára akar rontani, azonban több képviselő lefojja.

A zaj lecsillapulta után Bethlen miniszterelnök emelkedett szólásra.

— Minden kormánynak joga van bizonyos esetekben szükségrendelettel szanálni a helyzetet. Vizsgálni kell azokat a dolgokat, amelyek előidézték a koronapánikot. Hár m különös körülményre hívom fel a nemzetgyűlés figyelmét. Először azokra a riasztó hírekre, amelyeket bizonyos körök részéről mesterségesen tudatos célatossággal terjesztettek. Ezek a hírek arról szóltak, hogy a jóvátételi bizottság a magyar kölcsön ügyében kedvezőtlenül dönt és ezért mindenki mentse a menthetőt. Peidl, Garami és Vámbéry utazásáról a külföldi sajtóban olyan hírek terjedtek el, hogy az angol kormány

bizonyos belpolitikai feltételekhez köti a magyar kölcsönhöz való hozzájárulását.

Ezekre a hírekre a szociáldemokrata párt részéről határozott cáfolat nem történt.

— Az amúgy is felizgatott közvéleményben ezek a hírek hiteltel találtak s ennek következtében olyan események állottak be, amelyekért most

a kormányt akarják felelőssé tenni. Meg kell állapítani, hogy a mostani állapotért a rémhírek terjesztői a felelősek. Nem állítom, Peidl azért ment volna ki Londonba, hogy a magyar ügyekben a kedvezőtlen döntés érdekében interveniáljon, mert nem merem feltételezni egy magyar képviselőről, hogy ilyen súlyos időkben ilyen cselekedetre képes legyen. Azáltal azonban, hogy ezek a képviselők elmulasztották a közvéleményt tájékoztatni, hozzájárultak ahhoz, hogy a gazdasági életben pánik törjön ki. Éppen ezekben az időkben

a devizaellátásban bizonyos nehézségek állottak be.

A kormány a pánikkal szemben igyekezett megnyugtani a közvéleményt. Sajnos azonban, ezek a hazug hírek a közvéleményben annyira erőre kaptak, hogy a cáfolat süket fülekre talált. Éppen ezért a kormány szükségrendelettel igyekezett a hosszabb halasztást nem tűrő kérdést megoldani. Ezt a kérdést kabinetkérdésnek tekintem és a választ olyannak, amellyel a kormány áll, vagy bukik.

Ezután a Ház kilencvenöt szavazattal harminchétt ellenében

bizalmat szavazott Bethlen miniszterelnöknek.

Száztizenhárom képviselő az ülésen nem volt jelen. A nemzetgyűlés ülésén törtétekért Esztergályos János és Reisinger szociáldemokratákat a mentelmi bizottsághoz utasították.

Páris, febr. 22. A jóvátételi bizottság jegyzéket intézett a magyar kormányhoz, amelyben kijelenti, kívánja Magyarország rekonstrukciós tervek végrehajtását

és ezért beleegyezik abba, hogy a békeszerződésben a jóvátételi célra megállapított privilégiumok husz évre felfüggesztessenek. A bizottság kéri a magyar kormányt, jelentse ki kötelezőleg, hogy elfogadja a rekonstrukciós tervet és a jóvátételi bizottság feltételeit. A magyar kormány hozzájárulása után a jóvátételi bizottság azonnal végrehajtja azt a határozatát, amely szerint megengedi Magyarországnak, hogy külföldi pénzügyi segítséghez forduljon a népszövetség tervei alapján. A népszövetségi tanács március tizenötödikén ül össze Londonban.

Budapest, február 22. Peidl Gyula szocialistavezér csütörtökön este váratlanul hazaérkezett. Kijelentette, hogy meg van elégedve londoni utazásának eredményével.

Berea-Nutritoare „Hercules“ calitate neintrecuta Czell-Fabrica de bere Cluj

Rador

Amerika birtokába akarja venni a sarkvidéket

A Shenandoah és a Z. R. III. légiútja az északi sarkra. A sarki szigeteken szén és petróleum van. Kanada is hódítani akar Északon

(Newyork, február 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviddel a D xmuiden katasztrófája után a rettenetes vihar elszabadította — mint az Uj Kelet annak idején részletesen megírta, — a Zeppelin-rendszer alapján épült amerikai léghajót, a Shenandoah (Levegő csillaga), amelyet a hajó német kapitánya Anton Heimen, egy éjszakai sok órák ut után visszavezetett Lakehurstba ahol hangárja állott.

(Sarki hódításra készül Amerika)

Tavasszal ez a hajó sarkra indul, amelyre a Friedriehshafenben most elkészült S. R. III. Zeppelin-rendszerű léghajó és elkíséri. Először úgy gondolták, hogy ez az út tisztán tudományos célokat szolgál, azonban Denby amerikai tengerészeti államtitkárnak nyilatkozatából kiderül, hogy az utazás nem csak tudományos problémákkal akar foglalkozni, hanem az Egyesült Államok részére anektálni akarja a sarkvidék egyes területeit. Amerika egész nyíltan beszélhet erről a kérdéssről, mert ezen a területen csak egy versenytársa van, Kanada, amelynek birtokában azonban nincsenek léghajók. Shenandoah expedíciója természetesen nem azoknak az elhagyott szigeteknek a kedvéért történik, amelyeket a sarki rókákon kívül más nem népesít be, olyan területeket akar megvásárolni, amelyek szén- és petróleumot tartalmaznak és amelyek esetleg petróleumot is bocsáthatnak az Egyesült Államok rendelkezésére.

(A nomád Északok)

Ezeket a sarkvidékeket nemrégiben egészen új megvilágításba helyezte Stefanson, a híres amerikai felfedező, aki öt télen keresztül, 1913-tól 1918-ig két kísérőjével a hó és a jég birodalmában élt északon, az amerikai szárazföld felett. Egészen kezdetleges eszközök birtokában megmutatta, hogy azokon a vidékeken, amelyeken nincsenek emberek, hosszú ideig lehet élni a külvilág segítségével nélkül és a lőfegyverek a primitív élet minden szükségletét fedezni tudják. A fókák, a jegesmedvék és a karibusz nevű szarvas elsőrangú húst ad, a fókák azonkívül, hogyha megfelelő mennyiségben találhatók, nagyszerű élelmiszeranyagot szolgáltatnak annak, aki az eszkimók szokásait eltanulta. Stefanson

megemlíti könyvében, hogy az eszkimó módra épített hókunyhójában huszonöt fok melegben ült ingujjban. A külső temperatura akkor 30—40 fok hideg volt.

(Szén és petróleum)

Stefanson vándorlásai közben a sarkvidéknek olyan részére érkezett, ahol legnagyobb csodálkozására szénet talált. Ezt az általa többször kipróbált és jónak bizonyult fűtőanyagot barnaszénnek nevezte el és az a véleménye, hogy a szigeteken kiszámíthatatlanul nagy mennyiségben található. Azt írja, meggyújtva hatalmas lánggal ég, nagyon fekete füstje van, a füstjének olyan a szaga, mint az aszfalté. Az eszkimók tüzeijükhöz és csodálatosképpen rágó gumminak használták. Stefanson úgy találta, hogy ez az anyag erősen olajtartalmú, a szénréteg alatt valószínűleg petroleumforrások vannak, amelyeket igen könnyű volna megnyitni. Az expedíció nincsen közvetlen összefüggésben azzal, hogy ezeken a szigeteken szén található, mert a szigetek Kanadához tartoznak. Valószínű azonban, hogy mégis Stefanson könyve adta az ötletet a légi kiránduláshoz, mert hiszen Stefanson szerint a sarkvidék többi részén is található szén.

(Amerika és Anglia vetélkedése)

Nagy területek vannak, amelyeket eddig csak kutya-szánnal közelíthettek meg az expedíciók, ezek a területek léghajóval nagyszerűen megközelíthetők és ezeket a területeket akarja Amerika gazdasági célból birtokába venni. Az Egyesült Államok petróleumkészletének negyven százalékát már elvesztette, nagy érdeke tehát, hogy a gazdag szén- és petróleumterületet biztosítsák maguknak, mielőtt Anglia kinyujtaná kezét a jövőnek e gazdag országára. Amikor Kanada értesült róla, hogy Amerika német rendszerű léghajókkal akarja meg hódítani a sarkvidéket, Angliában expedícióját szerelt fel, amelynek feladata, hogy Bernier kapitány vezetése alatt a sarkvidékeket Kanada részére szerezzék meg. Ez az expedíció azonban nem kecsegtethet eredménnyel, mert hiszen a Z. R. III. okvetlenül több eredményt érhet el, mint egy tengeri hajó.

(Küzdelem Északért)

Shenandoah expedíciójának tehát nemcsak tudományos, hanem óriási gazdasági jelentősége van. Különben is Peary, az északi sark felfedezője

ezt a fejlődést már 1918-ban megjósolta, amikor Stefanson megérkezésekor üdvözlőbeszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ez az utazás volt az utolsó, amely a régi iskola szerint dolgozott, a kutya és szánok segítségével való előrehaladás megszűnt. A jövőben a sarkvidékre csak léghajókon mennek a kutatók, vagy mint Stefanson azt a leucelszerűbbnek látja, tengeraltjáró hajókon. Valószínű mind a kettőt megérjük még és akkor ismét visszaérkezünk Verne Gyulához, aki ötven év előtt mind a kettőről olyan érdekes és találó meséket mondott.

— E halasztották a romániai csehszlovák követelésekről szóló tárgyalásokat. Prágából jelentik: A prágai kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben a napokban kezdtek meg tárgyalásokat a csehszlovák hitelezők képviselői a Prágába kiküldött Zweifel román vezérigazgatóval. Zweifel nagy vonalakkal vázolta a román adósnak a francia, angol és a svájci hitelezőkkel kötött szerződéseik alapelveit. A csehszlovák hitelezők azt követelik, hogy Romániában tekintsenek el a moratórium törvény igénybevételéről. Ezankivül a követelésiben való általánymegegyeztést indítványozták. Zweifel kijelentette, hogy az indítványról nem nyilatkozhat addig, míg erre megbízótól felhatalmazást nem kap, mire a tárgyalást elnapolták.

— Sztrájkolnak a liverpooli hűtőmunkások. Liverpoolból jelentik: A hűtőtelepek tisztviselői és munkásai sztrájkba léptek. Követelésük az, hogy a munkaadók ne alkalmazzanak más munkást, mint a szakszervezetek tagjait.

— Öt lejre emelték Bukarestben a villamosjegy árát. Bukarestből jelentik: A fővárosi tanács tegnapi ülésén a bukaresti villamos tarifáját öt lejre emelte fel.

* Marosvásárhelyi előfizetőinket felkérjük, hogy az Uj Kelet kézbesítésére vonatkozó panaszokkal vagy egyéb észrevételeikkel forduljanak Schwartz Ernő urhoz, az Uj Kelet ottani megbízottjához, Leszámitolóbank.

* Zsidó estélyekre másordarabok, tréfás purimi játékok, jelenetek, purimi prólógus, szavalásra alkalmas költemények, kották kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

* Kopro! az ideális hashajtó, biztosan és fájdalom nélkül hat. Kapható a gyógyszeraktárban.

* Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósorszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Meír Aaron Goldschmidt

Hát mint vélekedsz felőle: nem lett volna-e jobb, ha nyugodtan idehaza maradsz és együtt élsz ezzel a Benjáminnal és velem és még néhány jóbaráttal? Olykor olykor eljártál volna egy-egy parti l'hombrt, minden szombat jó kis sóletot ettél volna, ha mindjárt malaccsülökkel készült vala is... vagy talán azt hiszed, hogy Fangel Thóra így hamarabb ment volna Engbert hadnagyhoz?

Igen, kedves Bendixen: ezek a szavak bizonyára a legfontosabbak lesznek számodra a levelemben. Kötelességemnek érzem, hogy pontosan értesítslek a dolog felől. Keserű egy kanál orvosság ez, melyet torkodba szoritok, — de gondoldj a kézre, mely az orvosságot feléd nyújtja.

Elutazásod után rövid időre Fangel nagykereskedő ur tiszteletét tette nálam. Közlöm veled beszélgetésünk tartalmát olyan pontosan, amennyire csak lehetséges. Azzal kezdte, hogy megkérdezte a fiát, van-e neked a városban bizalmas barátod. A fia az én nevemet említette meg és volt olyan szeretetreméltó, hogy jellememről és egyéniségemről kielégítően nyilatkozott apja előtt, — látod, mindez onnan van, hogy az ember nem foglalkozik asszonyokkal és eljegyzésekkel. — Nos, mondotta ő, tehát beszélni kívánok önnel úgy, amint két becsületes ember beszél egymással: Bendixentől levelet kaptunk.

Alighanem csudálkozó pofát vághattam, mert rögtön hozzátette: Ön bizonyára nem tud még róla, de hiszen itt van olvassa el maga.

Igen, csakugyan a te leveled volt.

— Hát mit mondjak? Nagyon kedves, becsületes levél, — mondotta az agg nagykereskedő — és ez a levél olyan kérdések elé

állított bennünket, melyek a mostani újonnan alakult viszonyok között sokkal nagyobb súlytal esnek a mérlegbe, mint azelőtt. „Nem gondolod-e kedves, hogy van egy mindent átölelő szeretet Isten iránt, melyben mi ketten egyesülhetünk?” — írja ő. En magam hiszek benne, mert éppen nem vagyok valami nagy barátja a templomoknak és mert Bendixenben becsületes és romlatlan jellemet láttam, akivel gyermekek boldog lehetett volna. Én most is igen nagyra becsülöm őt, — de...

Aj vaj! — gondoltam magamban, most jön az a bizonyos de.

... de hogyan élnének boldogan egymás mellett, ha rá gondolunk az ő végtelen nagy érzékenységre és arra az ezeregy szimpátiára és antipátiára, mely állandóan uralkodik rajta és amelyet érinteni se szabad jelenlétében? Lám gyermekéveiknek különbözőségéről beszél. De ha már összeházasodnak és maguknak is lesznek gyerekeik és ha ezek a gyerekek más nevelésben részesülhetnek, mint ő? És ha már ez a két ember együtt élne, hogyan képzelnék el ezt az együttélést valóban benősesnek és boldognak, holott az ő gyermekemlékei ezen az uton, a másiké másik uton halad és ott, ahol a két út találkozna, csak gyűlölség található. Isten látja a lelkemet, én megengedném leányomnak azt is, hogy férjét Franciaországba kövesse. De sem a leányom, sem ő nem tudnának másképpen érezni és gondolkodni Franciaországban se, mint idehaza, sőt ellenkezőleg, az emlékek csak annál erősebben ébrednének föl bennök és a honvágy a lányomat is ugyanolyan érzékennyé tenné minden iránt, ami a származását illeti, mint amilyen érzékeny már ő maga is. Nem tehetek róla, de szinte már látom őket, amint egy téli estén a kályha előtt ülnek háttal egymásnak: mind a ketten lehangoltan és boldogtalanul. Nézze csak, olvassa

csak el levelének végét. Megáldja benne a Thórát — és Isten fizesse meg neki szeretetét. De még maga ez az áldás is mintha egészen más értelmű volna az ő részére, mint a mi részünkre. Ne haragudjon Léwy ur, de úgy tűnik fel nekem, mintha ezeknek a szavaknak csak úgy volna igazi hatalmuk, ha héberül mondanák őket. Mit szól hozzá Léwy ur?

— Nagykereskedő ur, — válaszoltam én, — én eljéről fogva ellene voltam ennek a szerelemnek és ennek az eljegyzésnek, magától értetődik nem azért, mintha valami kifogásom lett volna kedves lányára ellen, hanem kizárólag csak azért, mert nem hittem benne, hogy ilyen fajta házaságból valami jó származhatna. Mikor aztán mégis megtörtént, igyekeztem jóvátenni, amit éppen lehetett. De mikor az elkedvetlenkedés már nagyon is kezdett kiütközni, magam is kívántam a szakítást, még pedig menő gyorsabban. Mostan azonban újra kételkedések fogtak el. Mert ma már Bendixen annyi mindent vett magára, olyan sok mindegyre vállalkozott, künn kószál a nagyvilágban és lassan-lassan lerázza magáról a régi pornak egy részét, — ő számára ez a dolog szívbéli ügy és boldogságának ügye és ha az ön kedves lánya mégis el akarná őt kísérni Franciaországba...

— Igen ha akarná! Ha akarná! De hát akarja? Mikor ezt a levelet megkaptuk, odahaza nagy sírás-rívás volt. Van egy sógorasszonyom, akiről éppen nem mondható, hogy valami nagy barátja volna Bendixennek és volt pillanat, hogy még ő is ösziutén meghatódott, de már a másik pillanatban azt mondotta: „Rosszul kezdődött, — jól végződött. Hála Istennek!” Én megmódotam a lányomnak, hogy gondolja jól meg a dolgot és három nap előtt nem is akarom a választ hallani. De akkor aztán végérvényesen felelnie kell.

(Folyt. köv.)

Sir a gyermeke? Miért nem használ Höfer-gyermekhintőport és Höfer-gyermekkrémet

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felölös szerkesztő: Dr. Marlon Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

A mindenható pénz sztrájkja Bécsben

(Bécs, febr. 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfő reggel óta megtorpánt Ausztria fővárosában a milliárdok dübörgő hajszája. A hatalmas pénzalapok megszűnt a lázas nyüzsgés és nyomasztó csend tolokodott a helyére. Csak itt-ott mutatja egy-egy jel, hogy a modern isten nem halt meg, csak kényszerpihenőt tart. A nagy bankdirektorok, akik ezelőtt csak nagykonceptiójú pénzügyi manővereknek szentelték drága pénzzel megfizetett idejüket, most naponta tizenegy és tizenkettő között sajátkezűleg huzzák fel a rollót, mert a bankszolgá is sztrájkol és szerény, szürke napidijásokként hajolnak fájós derekukkal a kövér főkönyvek felé.

(Tüntető felvonulás a Ringen)

Valóságos szenzáció, hogy a Centralbank Deutscher Sparkassen aránylag normálisan folytatja tevékenységét, mert néhány cégjegyzője elég magas fizetést kap ahhoz, hogy ne legyen oka sztrájkolni. De ezek is csak lezárt redőnyök mögött mernek dolgozni, mert alantasabb kollégáik félóránként óriási tüntetőmenetben vonulnak a Rathaus elől végig a banknegyed néma utvonalaiban. Délélt tizenegy órakor a Burgtheater és a Rathaus előtti sorompó között levő utcák zsufolásig megtelnek sztrájkolókkal. A tömegben zakatoló, prízszögő teherautók usznak előre, a tetejükön alkalmi szónokok buzditják kitartásra a tüntetőket.

(Beavatkozik a munkásság)

Wiedenhofer képviselő a szakszervezeti tanács nevében az összmunkásság szolidaritásáról biztosítja a bankhivatalnokokat. Kiltatásba helyezi, ha most szombaton nehézségek lesznek a munkások bértitizetésénél, a munkásság összessége gondoskodni fog róla, hogy megfelelő eszközökkel megszüntesse ezeket a nehézségeket és hamarosan kedvező befejezéshez juttassa a banktisztviselők sztrájkját. Sever képviselő a szociáldemokrata párt parlamenti támogatását igéri a sztrájkolóknak... Váratlanul nyugtalanság vesz erőt a tömegen és láthatatlan szárnyakon terjed a hír, hogy a tisztviselők nélkül maradt pénzintézetek szükségbankot akarnak alapítani, amelynek hivatalnokai csupa bankigazgatók lesznek. Ezeknek egyrésze arra is vállalkozna, hogy a Nemzeti Bank üzemet újból megindítsák. De rögtön megérkezik a Nationalbank munkásságának az üzenete, hogy ebben az esetben mind az ezer munkás azonnal abbahagyja a munkát. A nyugtalanság eltűnik. És amikor a Szent-István-templomban megkondul a déli harangszó, a Ring mintegy varázsütésre kiürül. A sztrájkolók ebédelni meunek.

(Ebéd után...)

Délután kettőkor megint tele van az utca. Nők, férfiak tarka emberszímfóniába olvadnak a téli napsütésben és a bizonytalan holnap kérdőjével a homlokukon arról áradoznak, hogy milyen pompás volt a mai ebéd. A szónokok közti szünet kedélyes tereferével ütök agyon. Azt hinné a be-nem-avatott, hogy valami népnünpélyen van. A tömeg külső gyürüi még arra sem szakítják meg ezertémájú tereferéjüket, hogy Epstein, a bankhivatalnokok országos elnöke két kolléga válláról kihirdeti, hogy a gráci bankokban is megállott a munka. A körülötte állók udvarlalgását elnyeli a nagy tömeg duruzsoló zsidongása.

(Terjed a sztrájk)

Hugo Bauer, az országos szervezet titkára táviratot lobogtat a kezében. Diadal! A szervezetből kizárt innsbrucki bankhivatalnokok is csatlakoztak! Nehány tüntető büszke elégtelenséggel írja ezt a maga javára. És most már természetesen találja, hogy banktisztviselő léteire bátor-sága volt harcászallani a mindenható direktorral.

Most ő diktál az intézetnek! Megnövekedett önzérettel maguk köré toboroznak még hatvan sztrájkolót és tábornoki goszussal kiadják a jelszót: az Anglo-Bank elé! És a menet különvált a tömegtől, bekanyarodik a Strauchgasseba. A hideg előkelőségbe zárkózó palota előtt viharos demonstrációban tör ki az évek alatt felgyülemlett elégtelenség. A minap még alázatos alkalmazottak imponáló bátorsággal leabucogják rettegett urikat De a kapuk zárva maradnak és a tüntetők szépen visszasetálnak a sztrájkanyára.

Ott már élénken tárgyalják a legújabb hírt. Seipel kancellár intervenál. Magához kérte a Bankszövetség és a hivatalnokok képviselőit. Senki sem hiszi, hogy erre a bankigazgatók rögtön teljesíteni fogják alkalmazottaik követeléseit, az még valószínűtlenebb, hogy a sztrájkot tüstént abbahagyják, de megtörtént az első lépés a meggyezés felé. Hueber képviselő vezetésével a sztrájkolók küldöttsége meg is jelent a kancellár előtt, akinek előadták a követeléseket annak hangsúlyozásával hogy a nyolcórás munkaidő meghosszabbításáról tárgyalni sem akarnak. Az előszobában már ott várakozott a Bankszövetség deputációja, amellyel Seipel megállapodott abban, hogy ismét felveszik a tárgyalásokat a tisztviselőkkel. H. nap délelőtt feltüzettkör a hátilábon álló bankvezérek közös asztalhoz ülnek elégtelenséggel alkalmazottaikkal.

(n. a.)

— **A királyi pár külföldi útja.** Bukarestből jelentik: Az „Universul” külügyminisztériumi információk alapján megcáfolja a tegnap esti lapoknak híret a királyi pár külföldi útjának programjáról. Miután a franciaországi választások májusban lesznek, a királyi pár már áprilisban utazik Párisba, április 5-én vagy 6-án érkezik az uralkodópár a francia fővárosba, ahol 11-ig vagy 12-ig marad, onnan Rómába látogat, majd francia területen át Madridba, azután San Sebastianban tölt egy hetet. Innen Páris érintésével Londonba utazik a király és királyné. Utjuk végpontja Brüsszel. Az utazás hat hétig fog eltartani és a királyi pár május 10-én érkezik vissza a fővárosba. A kormány képviselőiben Duca külügyminiszter kíséri el a királyt.

— **Constantinescu miniszter a lej javulásáról.** Bukarestből jelentik: Constantinescu földművelésügyi miniszter kijelentette a parlament folyosóján az újságíróknak, hogy a lej emelkedése nagyon örvendetes és miután nem csak a frankkal, hanem a dollárral és svájci frankkal szemben is konstatalható, ezért egészséges tünetnek tekinthető. Ebből elsősorban azoknak a kereskedőknek és iparosoknak kell hasznót húzniok, akiknek külföldön tartozásaik vannak. Egy képviselő tréfálkozva közbevetette: „Hé ez így megy tovább, ugye a lej eléri a frank paritását.” Mire a miniszter ugyancsak tréfásan így válaszolt: „Igy is lesz és a liberális kormány addig marad hatalmon, míg a lej egyenlővé nem teszi a frankkal.” Constantinescu azután kijelentette, hogy az olcsóság nem következhetik be hirtelen addig, amíg a valuta hullámszik. Az emelkedés okai különben a román hitel iránti bizalom helyreállítása a külföldön, a belföldi termelés fokozása és a deflációs politika. Azokra a hírekre vonatkozólag, melyek szerint a kormány meg akarja állítani a lej tulságos gyors emelkedését, Constantinescu hangsúlyozta, hogy a kormány ezt semmiesetre sem fogja tenni, sőt ellenkezőleg támogatni fogja a lej további javulását. Csúpan bizonyos intézkedésekről van szó, amelyek az emelkedés folytán szükségesnek látszanak.

— **Hangverseny.** A Kolár-kvartett csütörtökön este tartotta ezidei első hangversenyét a kat. gimnázium disztermében. Tschalkowskynak csodálatosan monumentális zongoratrióját, amelynek egy előadásbeli, mint technikai nehézsége szinte rendkívüli képességeket követel — a legtökelethebb előadásban hallottuk. Kolár Károly hegedűművész — kinek játéka a magyar Telmányira emlékeztet — Pongrácz Ádámmal, ezzel az izig-vérig kamaramuzsikussal ugyszólván ujraköltötték a művet. Weidl a csellós, meleg tónusával kitűnően illeszkedett bele az előadás hangulatába. Brahmcsapongó ritmusu F-moll kvintettjét Kolár Gusztávval és Lebeda brácsással, izlésesen, szépen kidolgozva játszották. A természet zsololásig megtöltő közönség meleg ovációba és szünni nam akaró tapssal honorálta a felejthetetlen estét.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Kepes Imre ügyvédi irodáját Kolozsvárt Calea Reg. Ferdinand (Wesselényi M.-u.) 4. I. em. megnyitotta.

— **Titulescu Bukarestbe érkezik.** Bukarestből jelentik: Titulescu londoni követ vasárnap a fővárosba érkezik.

— **Leszakadt a bécsi Konzerthaus menyezete.** Bécsből jelentik: A bécsi Schubertszövetség tegnapi koncertje után majdnem végzetessé vált szerencsétlenség történt. A félelemletű foyer balszárnyán lévő Mozart-teremben váratlanul leszakadt a mennyezet. A zárt teremben éppen szükkörü ünnepi vacsora volt, amelyen sok hivatalos személyiség is jelen volt, többek között Söser előljáró, Dinghofer elnök és Seitz polgármester. Klinenberger lapszerkesztő beszéde alatt a terem mennyezetén hirtelen repedést vettek észre, mely szemmel láthatólag növekedett, míg végre tizenkét négyzetméternyi területen a mennyezet begörcbült. A vendégek riadtan ugrottak fel az asztal mellől és a terem veszélytelennek látszó részébe húzódtak. A következő pillanatban óriási robajjal szakadt le a vakolat, mely betörte az alatta lévő zongora fedelét és pzdorjává zuzta az utjába eső asztalt. Seitz polgármester azonnal értesítette a tűoltóságot és az építkezési rendőrséget, amely megállapította, hogy a tetőbeomlást a vízvezetési cső repedése idézte elő. A megzavart ünnepséget egy másik teremben folytatták.

— **Halálozás.** Ardihat-Egerhátról jelentik: A napokban meghalt ötvenkét éves korában Lappel József körjegyző. Az elhunyt széles körben nagy megbecsülésnek örvendett igaz zsidó érzelmei miatt. Temetése óriási részvét mellett ment végbe. A koporsónál Klein főrabbi és Weinberger községkerületi elnök bucsuztatták megrendítő szavakban az elhunytat.

A Palesztina mandátum megadja a lehetőséget, hogy a Keren Kajemet a zsidó nép számára megszerezze az országot.

— **Marcus 9-én lesz a kisebbségi újság-írók bálja.** A szezon slágerbálja az idén az újság-íróbál lesz, amelynek előkészületei már nagyban folynak. A sajtó szerény munkásai ilyenkor is, amikor mulatni akarnak, másokat igyekeznek mulattatni. Olyan szenzációs meglepetésekkel kedveskednek majd a bál közönségének, hogy minden jelenlevőnek sokáig emlékezetes lesz március 9-ének éjszakája. Az est egyik fénypontja az élő újság lesz, a napilapok munkatársai bemutatják majd a nagyközönségnek, milyen is a szerkesztőségnek élete és hogyan is készül az újság. Az újságírók a Central nagytermében rendezik báljukat, a meghívót szétküldése a napokban megkezdődik.

— **A latin sajtó kongresszusa.** Lisszabonból jelentik: A latin sajtó kongresszusa egy heti tanácskozás után befejeződött. A kongresszuson több mint hatvan újságíró vett részt Spanyolország, Franciaország, Portugália, Belgium, Románia, Svájc és Delamerika újságíróinak képviselőiben. A tanácskozásokon a latin államok sajtóinak szorosabb szellemi kapcsolatát vitatták meg. A román delegáció vezetője indítványozta, hogy a kongresszus foglalkozzék a latinizmus gazdasági oldalával is szolidaritási és védelmi alapon.

* **Dr. Radnay és neje Fényes Jenka** táncutánok koszorudélutánjukat 24-én, vasárnap a Redutban tartják meg.

— **Óriási tűzvész a newyorki gettóban.** Newyorkból jelentik: Február 18-án a városnak zsidók által lakott negyedében óriási tűzvész pusztított amelynek több ember is áldozatul esett. Az irtózatos pánikban az emberek egymás hegyén-hátán rohantak le a házak lépcsőin és a tolongásban több ember elvesztette életét. Némelyek az égő házakban rekedtek és a helyiségekbe tóduló sűrű füstben fulladtak meg. Eddig tizenhárom halotról jött jelentés. A tüzet egy elmebajos ember gyújtogatása okozta.

— **Letartóztattak Budapesten két zsaroló detektívet.** Budapestről jelentik: Névtelen feljelentés alapján két államrendőrségi detektív dr. Székely Ágoston ügyvéd segítségével ötvenmillió erejéig meg akarta zsarolni Fried Arturt, az egyik budapesti tejvállalat igazgatóját. A zsarolókat letartóztatták.

* **Alabástromfehér arcod, kezéd bőre, Ha Kaiser-Boraxot keversz a fürdődbe.**

— **Nagyváradon az Uj Kelet részére** hirdetéseket és előfizetéseket felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám. Telefon 8-53. (Rosenberg Jenő bérkereskedésében.)

Bákiruhákat minden árnyalatban fest, tisztít Czink

krém

**Leszállított
áraink**

- Angol tenniszflanelk 25.50
- Kelengyevásznak 31.50
- Francia delének 35.50
- Angol zefirek 35.50
- Szintartó prágai kartonok .. 35.75
- Selyemszálu batisztsiffonok.. 38.50
- Liliom-siffonok 45.75
- Női divatszövetek, duplaszéles 109.50
- Férfi gyapjuszövetek, 140 cm. 179.—
- Damascabroszok, 6 személyes 198.—
- Zefirzsebkendők 6.—
- Női vagy férfi harisnya 15.50
- Női cérnakesztyű 21.50
- Női ingek..... 98.—
- Férfi divatingek 198.—

Dick Jakab és Fia cég
nagyáruháza
Str. Regina Maria 5. (volt Deák F-u.)

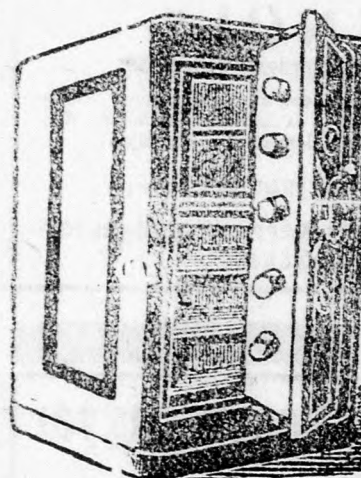
SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA
Vasárnap: Carmen.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA
Szombat délután: Dandin György.
Este: Kék mazur. Kolbay Ildikó fellépésével.
Bérletszűnetben.

MOZGÓK MŰSORA

Szombat, február 23.
Select-Mozgó: Figyelem! *Madame Sans Gêne fia.* Monumentális történelmi dráma 7 felvonásban Emile Moreaux regénye nyomán. Főszerepben a csodás Hesperia. Ezt a darabot katonazenekar kíséri. A műsor keretében „Zigotto mint király” pompás, kétfelvonásos vígjáték.
Uránia-Mozgó: Figyelem! Jönnék a bestiak! „Afrika borzalmai. Zara Va Huru.” Főszerepben Carl de Vogt. Csak erős lelkűeknek!
Apolló-Mozgó: *A légi kalózok.* Kalandortörténet 6 felvonásban. Főszerepben Harry Piel.

Fabrică de case de bani
Geldschrank - Fabrik
Pénzszekrénygyár

Jakabfi & Co

TIMIȘOARA
Str. Timotei Cip. (Battyány-u.) 3
Telefon 12-68

Képviseleteink és mántaraktárak:
Clujon Arthur Loevy & Co. szállítók, Oradea-Maren „Stabil” géplakokat Nagyjac, - Satu-Maren Em. Weiss Söhne szállítók, - Aradon Arnold Pollák szállító.

**CEMENT-
IPARI GÉPEK**

Cementtöcserepek, beton- és salaktéglák, üreges betonblokkok, padló-, járda- és garnitoidlapok gyártására, kézi és erőhajtásra, formák, betoncsövek, kutgyűrűk, lépcsők, vályuk stb. előállítására, közuzók, hengerművek, betonkeverők, I-a cementfestékek. Te jes asbestcement pa agyári (Eternit) berendezések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR
R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlisták, költségvetések és látogatás díjmentesen

Havre—New-York

Gyorspostajaratok
Kanada—Kuba—Mexikó—New-Orleans
Haiti—Antillák—Északafrika felé

Felvilágosításokat nyújt:

SOC. „SARNIA”

Pasagiul Comedia
BUCURESTI

és „RECLAMA” CLUJ

Rador 902

**Házle-
bontás
miatt**

Szabó Jenő

szövet és selyem-
áruházában

Cluj, Cal. Regele Ferdinand 5.

az összes
raktáron levő áruk
mélyen leszállított
árakon
elárusítatnak

Telefon
479

APRÓHIRDETÉSEK

Magas árban veszünk

butort, szőnyeget, porcellánt, zongorát, Wertheim kaszát egész lakásberendezéseket. Meghívásra házhoz megyünk.

Beck és Benjámín

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
Telefon 17-03

Olesón kiárusítjuk raktáron levő perzsa és gyári szőnyegeket, ebédlő-, halóberendezéseket, antik butorokat.

Keresek két tanulófiút és egy fiatal szabósegédet raktári munkára. Herskovits Lajos Sibiu Jungerwaldstrasse 3. 6795

Egy jól felszerelt könyvkötészet jutányosan eladó, esetleg egyes gépek is. Cím a kiadóban. 6843

צ׳יטת פּאָרען אַלערליי
צ׳יטת פּאָרען אַלערליי
Márton Schächter : צ׳יטת פּאָרען אַלערליי
Ruscova. 6855

Benösülne 32 éves fiatalember intelligens uri családba, ki jelenleg egy nagyobb vállalat tüzeltvezetője. Lehetőleg fényképpel és teljes címmel ellátott leveleket „32“ jelige alatt a kiadóba kér. Feltétlen diszkrétio. 6862

Textil konfekció szakmában jártas segédet keresek március 1-ere. Szombaton zárva. Katz Fischel Vulkan. 6858

Gróf Bethlen szőlőjéből circa 100 hektoliter prima olasz Rizling és שׂר שׂר eladó. Adler Reteag. 6860

Részvénytársaság keres németül és románul tudó gyakornokokat, valamint nyugdíjazott szintén okvetlen németül tudó tisztviselőt pénzbeszedés és egyszerűbb irodai munkák elvégzéséhez. Ajánlatok német nyelven adandók be „Jövő“ jeligére Lloyd-Expresshez, Str. Memorandului 24. 6846

Zsidó családnál fiatalember lakást és kosztot kaphat. Egyetem-u. 5.

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Baritiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatti

Itt a tavasz Valakit keresek, Aki nekem egy szép kabátot vegyen Az új üzletben Az Uránia-Mozival szemben

ahova megérkeztek a legújabb tavaszi újdonságok, úgy férfi mint női kabátok és ruhákban

FABRE LINE
FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Direkt vonalak — átszállás nélkül

Constanța
direkt
Newyork

Constanța-Jaffa-Marseille
Constanța-Délamerika
Constanța-Canada

az „Asia“ hajó indul 1924 január 16-án

Felvilágosításokért és jegyek iránt érdeklődni lehet „Sarnia“ Pasagiul Comoedia, Bukaresti és a „Reclama“ Cluj

Rador

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Ganz neue Knopf-Maschinen Fabrikat
Sylbe & Pondorf sowie ganz neuer

Benzin-Motor

„Christoph“ 22 HP sofort convenabelst abzugeben. Interessierte wollen sich an die Agentia de Publicitate „Fulgerul“ Bukarest, Str. Lipsicani 81. wenden

„SIRPINOL“

Legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: Tüdő- és hörghurut, köhögés, számkökögés és tuberkulózis ellen. Mindenkéi kérje házi orvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen!

Kapható minden gyógyszerárban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára Reghinul-Sásesc

Első Erdélyreszi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sürgöny: Juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platinabeállítás

Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.

Osak viszontelárusítóknak!

Férfikalapokat

fest, tisztít, formál és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöztetnek!

Három új szó:

KALLA
halkonservék a legjobbak!

Gyártja a „Kalla“ halkonse gyár Timisoara

Kaphatók minden fűszer- és csmegekereskedésben

Kérjen mindenütt a világhírű „Ant. Panek & Co.“ gyártmányokat!

Bernstein-féle olaj- és lakkfesték, email minden színben. — Sikkativ, kopallakk, kutschenlakk, politurlakk. Kapható az ország minden festékkereskedésében.

Vezérképviselő: „Oficiul Economic al României“ Bucuresti, Bulevardul Domniței 12.

FABRICA IOSEF FLORENZ

MÉRLEG-, SÚLY- ÉS FÉMÁRUGYÁR ORADEA-MARE, STRADA GILANYI 6

SÜRGÖNYCIM JOFLOR ORADEA-MARE
TELEFONSZÁM INTERURBAN 15-71

Gyárt és raktárról azonnal szállít mindennemű mérlegeket, rez- és vassúlyokat. Elvállaljuk mindennemű mérleg és súlyok javítását és hitelesítését. Nagyobb mérleg javítását vidéken is eszközöljük Rador

שׂר פּאָרען HUSVÉTI ÁRU שׂר פּאָרען

Értesítjük igen tisztelt vevőinket és a fogyasztó közönséget, hogy ez évben ismét forgalomba hozzuk a tiszta cikóriából készült közkedvelt

שׂר פּאָרען UHU kávépótlékot,

mely főtisztelendő **Koppel Reich ur** a budapesti aut. orth hitközség főrabbiának szigorú felügyelete alatt készül és ennél fogva rituális szempontból minden igénynek megfelel.

Előjegyzéseket elfogad:

Hienz Vilmos, Kolozsvár,
Biró József, Nagyvárad,
Trattner Sámuel, Szatmár,
Grosz Lajos és Fia, Temesvár.

Kőbányai Polgári Serfőző- és Szent István tápszerművek r.-t.